

NPTEL ONLINE CERTIFICATION COURSES

INTERMEDIATE LEVEL OF SPOKEN SANSKRIT

DR. ANURADHA CHOUDRY

**DEPARTMENT OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES
IIT KHARAGPUR**

Lecture 28:

**Introduction to the conjugation of अस् 'as' (to be) from the
अदादिगण adādigāṇa (2nd group) in the various tenses and moods**

CONCEPTS COVERED

- ❑ Introduction to the **अदादिगण (adādigāṇa – 2nd group of verbs)** in the:
 - वर्तमानकाल (vartamānakāla [लट् laṭ] - present)
 - भविष्यकाल (bhaviṣyakāla [लृट् lṛṭ] - future)
 - आज्ञा (ājñā [लोट् loṭ] – imperative)
 - अनद्यतन-भूतकाल (anadyatana-bhūtakāla [लङ् laṅ] - imperfect past)
 - क्रियातिपत्ति-लृङ् (kriyātipatti-lṛṅ [लृङ् lṛṅ] – conditional)
 - विधि-लिङ् (vidhi-liṅ [लिङ् liṅ] – optative)
- ❑ Practice of verb conjugations using the verb **अस् (as – to be)**
- ❑ Building of vocabulary

**वर्तमानकालः (vartamānakālah - present) and
भविष्यकालः (bhaviṣyakālah - future)**

पुरुषः / वचनम् puruṣaḥ / vacanam	एकवचनम् ekavacanam	द्विवचनम् dvivacanam	बहुवचनम् bahuvacanam	अदादिगणः adādigāṇaḥ (2 nd group)
प्रथमः = 3 rd Person prathamah (also for 2 nd Person (f))	अस्ति asti	स्तः staḥ	सन्ति santi	अत् at -> अत्ति -> अत्स्यति
मध्यमः = 2 nd Person (inf) madhyamah	असि asi	स्थः sthaḥ	स्थ stha	स्वप् swap -> स्वपिति-> स्वप्स्यति
उत्तमः = 1 st Person uttamah	अस्मि asmi	स्वः svaḥ	स्मः smaḥ	भा bhā -> भाति -> भास्यति या yā -> याति -> यास्यति

वर्तमानकालः - vartamānakālaḥ

भविष्यकालः - bhaviṣyakālaḥ

पुरुषः / वचनम् puruṣaḥ / vacanam	एकवचनम् ekavacanam	द्विवचनम् dvivacanam	बहुवचनम् bahuvacanam
प्रथमः = 3 rd Person prathamah (also for 2 nd Person (f))	भविष्यति bhaviṣyati	भविष्यतः bhaviṣyataḥ	भविष्यन्ति bhaviṣyanti
मध्यमः = 2 nd Person (inf) madhyamah	भविष्यसि bhaviṣyasi	भविष्यथः bhaviṣyathaḥ	भविष्यथ bhaviṣyatha
उत्तमः = 1 st Person uttamah	भविष्यामि bhaviṣyāmi	भविष्यावः bhaviṣyāvaḥ	भविष्यामः bhaviṣyāmaḥ

आज्ञा (ājñā - imperative)
(अनद्यतन)भूतकालः ((anadyatana)bhūtakālaḥ - imperfect past)
and क्रियातिपत्ति-लृङ् (conditional)

पुरुषः / वचनम् puruṣaḥ / vacanam	एकवचनम् ekavacanam	द्विवचनम् dvivacanam	बहुवचनम् bahuvacanam	अदादिगणः adādigāṇaḥ (2 nd group)
प्रथमः = 3 rd Person prathamah (also for 2 nd Person (f))	अस्तु / स्तात् astu / stāt	स्ताम् tām	सन्तु santu	अत् -> अत्तु /... -> आदत् -> आत्स्यत्
मध्यमः = 2 nd Person (inf) madhyamah	एधि / स्तात् edhi / stāt	स्तम् stam	स्त sta	स्वप् -> स्वपितु /...-> अस्वपत् -> अस्वप्स्यत्
उत्तमः = 1 st Person uttamah	असानि asāni	असाव asāva	असाम asāma	भा -> भातु /...-> अभात् -> अभास्यत्
				या-> यातु -> अयात् -> अयास्यत्

आज्ञा – ājñā

(अनद्यतन)भूतकालः – (anadyatana)bhūtakālāḥ

पुरुषः / वचनम् puruṣaḥ / vacanam	एकवचनम् ekavacanam	द्विवचनम् dvivacanam	बहुवचनम् bahuvacanam
प्रथमः = 3 rd Person prathamah (also for 2 nd Person (f))	आसीत् āsīt	आस्ताम् āstām	आसन् āsan
मध्यमः = 2 nd Person (inf) madhyamah	आसीः āsīḥ	आस्तम् āstam	आस्त āsta
उत्तमः = 1 st Person uttamah	आसम् āsam	आस्व āsva	आस्म āsma

**(अनद्यतन)भूतकालः ((anadyatana)bhūtakālaḥ - imperfect past)
and विधि-लिङ् (vidhi-liṅ - optative)**

(अनद्यतन)भूतकालः – (anadyatana)bhūtakālah विधि-लिङ् - vidhi-liṅ

यदि ... तर्हि ... / यदा ... तदा ...

समयः samayaḥ. ..	कार्यम् कृ (कुर्यात्) ... गम् (गच्छेत्)
कार्यम् kāryam क्रीड् (क्रीडेत्) ... दृश् (पश्येत्)
सम्यक् samyak पठ्	... लिख् ...

पुरुषः / वचनम्
puruṣaḥ / vacanam

एकवचनम्
ekavacanam

द्विवचनम्
dvivacanam

बहुवचनम्
bahuvacanam

प्रथमः = 3rd Person
prathamah

(also for 2nd Person (f))

मध्यमः = 2nd Person (inf)
madhyamah

उत्तमः = 1st Person
uttamah

आसीत्

आस्ताम्

आसन्

स्यात्

स्याताम्

स्युः

आसीः

आस्तम्

आस्त

स्याः

स्यातम्

स्यात

आसम्

आस्व

आस्म

स्याम्

स्याव

स्याम

सम्भाषणम् (sambhāṣaṇam) - Conversation

श्रीमद्भागवतश्लोकः śrīmadbhāgavataślokaḥ

गुरुर्न सः स्यात्स्वजनो न सः स्यात्पिता न सः स्याज्जननी न सा स्यात् ।
guruṁ na sa syātsvajano na sa syātpitā na sa syājjananī na sā syāt |

दैवं न तत्स्यान्न पतिश्च सः स्यान्न मोचयेद्यः समुपेतमृत्युम् ॥५॥१८॥
daivaṁ na tatsyānna patiśca sa syānna mocayedyaḥ samupetamṛtyum ॥5॥18॥

That Guru is not a Guru, that relative is not a relative, a father is not a father, a mother is not a mother,
that deity is not a deity and the husband is not a husband, if he cannot liberate one from impending death.

The Bhāgavata: A Source of Inspirations

The Bhagavata ranks as an outstanding product of Sanskrit literature. Perhaps more significantly, the Bhagavata has inspired more derivative literature, poetry, drama, dance, theatre and art than any other text in the history of Sanskrit literature, with the possible exception of the Ramayana.

Edwin Bryant

American Indologist and Author of 'Krishna: A Sourcebook'

(31st August 1957)

Conclusion

References

- ❑ Krishnamacharya, T. R. (2009, June 17). *Brihat Dhatu Rupavali: Sanskrit Ebooks*. Retrieved September 24, 2019, from Sanskrit Ebooks: <http://www.sanskritebooks.org/2009/06/brihad-dhatu-rupavali/>
- ❑ Tripathi, B. (2017, December 13). *Rupa Chandrika: Internet Archive*. Retrieved September 24, 2019, from Internet Archive: <https://archive.org/details/RupaChandrikaBrahmanandaTripathi>
- ❑ Vidyasagar, I. C. (2017, January 16). *Bryakaran-Kaumudi: Internet Archive*. Retrieved September 24, 2019, from Internet Archive: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.345069> (in Bengali)
- ❑ *Spirituality: Narayanashrama Tapovan*. (n.d.). Retrieved September 24, 2019, from Narayanashrama Tapovan: <https://www.narayanashramatapovanam.org/>
- ❑ *Bhagavata Purana: Wikipedia*. (n.d.). Retrieved September 24, 2019, from Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Bhagavata_Purana

वीर्यमस्तु ते
vīryamastu te

NPTEL ONLINE CERTIFICATION COURSES

*Thank
you*

